De mystiek van SCHADUW PLANTEN

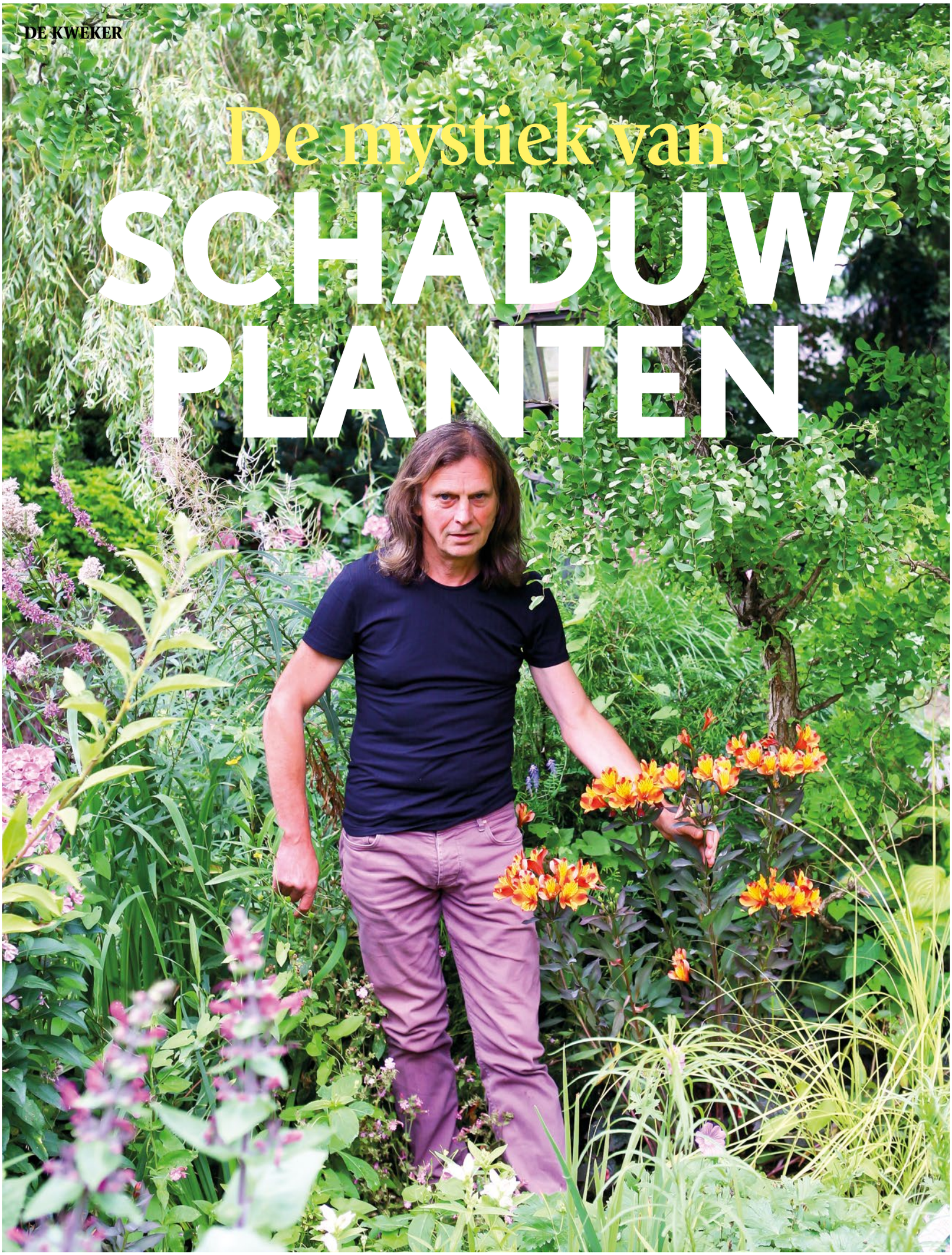

Wie het erf van tuin en kwekerij De Botterhutte oprijdt, belandt in een andere wereld. De sfeervolle boerderij van kweker Gerrie Veenstra in het Gelderse Halle wordt bijna bedolven door planten. 'Mensen en planten vormen een hemelse combinatie.'

Tekst Hester van Gent
Beeld Jasker Kamp e.a

Mensen zijn van harte welkom.

Een afgelegen weg door de weilanden voert naar een sfeervolle boerderij die wordt omlijst door planten. De vele hosta's in hun blauwe stenen potten lijken met elkaar te wedijveren om aandacht. Het is een drukke periode voor eigenaar en kweker Gerrie Veenstra, maar voor bezoekers neemt hij altijd de tijd. "Plantenmensen zijn vaak zo bevlogen, ik vind het heel leuk om ze planten te laten zien die ze nog niet kennen."
Gerrie kocht z'n boerderij, die toen ook al De Botterhutte heette, ruim tien jaar geleden. In die tijd werkte hij nog als financieel specialist. Eerst nam hij de tuin op de schop, er mochten alleen wat bomen blijven staan; de boerderij kon wachten. Wat begon als hobby, groeide geleidelijk uit tot een professie. "Minder financiën en meer planten." In vier jaar tijd lag er een bezienswaardige tuin, die door steeds meer mensen werd bezocht. De bezoekers komen overal vandaan. Ook uit Duitsland - De Botterhutte ligt slechts 20 kilometer van de grens.

Aandachttrekkers

De bezoekers van de tuin stimuleerden Gerrie om planten te gaan kweken. Hij kweekt vooral planten die bijzonder zijn: niet in elk tuincentrum te koop én naar eigen smaak. "Planten waarnaar je op zoek moet. Mensen komen hier vooral naartoe voor bijzondere schaduwplanten en voor de hosta's. Met hosta's had ik altijd al wat. De vader van een jeugdvriend van me had een aantal soorten in zijn tuin staan. In die tijd waren er nog maar weinig cultivars, maar ze trokken toen al mijn aandacht." Op de kwekerij heeft hij er een apart gedeelte voor ingeruimd. De meeste staan in pot, een deel groeit in de volle grond. "Ik gebruik grotere potten, zodat de planten wat zwaarder worden, beter doorworteld en sterker zijn." Niet alle planten die Gerrie verkoopt, kweekt hij zelf op. "Aangezien ik bij De Botterhutte te weinig grond heb, worden de planten op verschillende locaties gekweekt. De meeste hosta's staan in Hoogeloon (Noord-Brabant), waar steun en toeverlaat Carla van Lieshout de scepter zwaait. Carla en Gerrie doen alles zelf, van de website tot het maken van de etiketten.
"In het hoogseizoen bieden we zo'n 5.500 verschillende soorten aan, ook van andere kwekers. Daar zitten meer dan duizend verschillende hosta's bij. In de afgelopen zes jaar heb ik een kring van plantenmensen opgebouwd en we wisselen veel planten uit. Op die manier houd ik ons grote en bijzondere sortiment in stand."
Bij het verzenden van planten per post haalt Gerrie de hosta's uit de potten en schudt hij de grond voorzichtig uit de wortels. Om uitdroging te voorkomen verpakt hij ze in natte kranten met daaromheen een plastic zak. Op die manier passen er tweehonderd planten in een doos en blijven ze minimaal een week goed. De andere plantensoorten worden in stro verpakt.

Misverstanden

Gerrie staat regelmatig op plantenmarkten, maar dan neemt hij geen hosta's mee. "In Nederland hebben ze een negatief imago vanwege de slakkenvraat, het zijn echt planten voor verzamelaars." Er zijn zo'n veertig verschillende soorten, maar de laatste twintig jaar is het aantal cultivars gigantisch gegroeid. "Op dit moment zijn het er meer dan tienduizend. Eigenlijk is het niet meer leuk." Zelf kweekt hij alleen hosta's die voldoende onderscheidend zijn. De prijzen lopen uiteen van 3 tot wel 500 euro per plant. "Populair zijn de gestreepte hosta's of streakers. Hiervan is geen blad hetzelfde." Gerrie ruimt graag een misverstand over hosta's uit de weg. "Ze worden beschouwd als schaduwplanten, maar zeker 85 procent heeft op z'n hoogst halfschaduw nodig! In het algemeen kun je zeggen: hoe meer licht, hoe meer

Een deel van de enorme collectie planten.

Het schaduwdeel van de tuin, met onder meer varens.

Gerrie kweekt vooral planten die niet overal te vinden zijn.

groei. De bekende *Hosta sieboldiana* 'Elegans' wil graag halfschaduw. Blauwe hosta's hebben meestal een voorkeur voor schaduw. Hosta's met wit in het blad hebben juist zon nodig. Staan ze te donker, dan gaan ze elk jaar een beetje achteruit en komen ze op een gegeven moment niet meer op. Geurende hosta's, zoals 'Fried Green Tomatoes' - een oudje met witte, grote bloemen - willen honderd procent zon. 'Cathedral Windows' heeft geelgroen blad en gedijt het beste als hij voor driekwart in de zon staat." In de tuin komen hosta's het beste tot hun recht als je ze de ruimte geeft. "Dankzij de grote bladeren fungeert een hosta als rustpunt. In een pot, bijvoorbeeld op de hoek van een terras, staat een hosta ook erg mooi."

Groeikick

Bijna dagelijks krijgt Gerrie vragen over slakken. Voor de bestrijding ervan heeft hij z'n eigen werkwijze. "Vóór half februari, als de planten de groeikick nog niet te pakken hebben, sproei ik met water en ammoniak in een verhouding van 20:1. Afgevallen blad haal ik in het najaar uit de borders. Als compensatie strooi ik in het voorjaar compost. En ik vang zoveel mogelijk slakken met de hand. Voor de slakken die dan nog over zijn, gebruik ik een zelfgemaakt knoflook-extract. Slakkenkorrels werken ook, maar strooi daarvan steeds een klein beetje, het hele jaar rond. Dat werkt beter dan veel in één keer." Behalve hosta's hebben ook bijzondere schaduwplanten Gerrie's speciale interesse. "Die hebben iets mystieks. Het is een nog relatief onbekend terrein en er zijn zoveel mooie geslachten! *Podophyllum* bijvoorbeeld, een absolute must have. Of *Disporum*, *Disporopsis*, *Boehmeria* (valse netel), *Polygonatum* (salomonszegel), *Corydalis* (helmbloem) en *Melittis*, bijvoorbeeld *M. melissophyllum* 'Royal Velvet Distinction' (bastaardmelisse). Die laatste heeft mooie witlila ▶

De Botterhutte: een sfeervolle boerderij omlijst door planten.

Gerrie heeft altijd gezelschap op de kwekerij.

lipbloemen. En zo kan ik nog wel even doorgaan. Ik houd van het spel van bladvormen en bladgroottes in de schaduw, met een beetje bloei. Je kunt er hele spannende dingen mee maken."

Beste leermeester

Gerrie's tuin zit vol verrassingen. In een kast in een van de oude bomen nestelt elk jaar een steenuil. Verder komen er regelmatig fazanten, steenmarters en groene spechten langs. Er is een schaduwdeel en er zijn vijvers. Voor boomvarens, varens en grassen is een apart deel van de tuin ingeruimd. "Een boomvaren moet je centraal zetten, dan komt ie beter tot zijn recht", vindt Gerrie. Hij verandert de tuin elk jaar en zet er ook elk najaar nieuwe planten in. "Daarmee doe ik ervaring op. Ondervinding is de beste leermeester!" Zo heeft hij een nieuwe schaduwborder aangelegd met onder meer *Trillium grandiflorum* (drieblad) en *Diphylleia grayi*. "Die laatste is een plant met een witte bloem óp het blad. Bij regen worden ze transparant en als ze opdrogen worden ze weer wit."

Gerrie ontwerpt en legt ook tuinen aan. "Maar alleen tuinen die me aanstaan, die een bepaalde sfeer hebben. Het is belangrijk dat er ieder deel van het jaar iets bloeit. En ik let niet op hoogtes en kleuren. Dan krijg je hele verrassende effecten!" Als voorbeeld noemt hij de combinatie van *Patrinia* (goudvaleriaan) met *Crocosmia* 'Emberglow' en *Echinacea purpurea* 'Green Jewel' (zonnehoed). "Een adembenemend samenspel van kleuren en bladvormen."

Het geeft veel plezier en inspiratie om mensen leuke dingen te kunnen laten zien en over planten te vertellen, zegt Gerrie. "Daarom geef ik ook lezingen over schaduwplanten, hosta's en andere bijzondere planten. Ik heb altijd meer plannen dan tijd om ze uit te voeren. Dit had ik al vanaf mijn achttiende moeten doen!" ▶

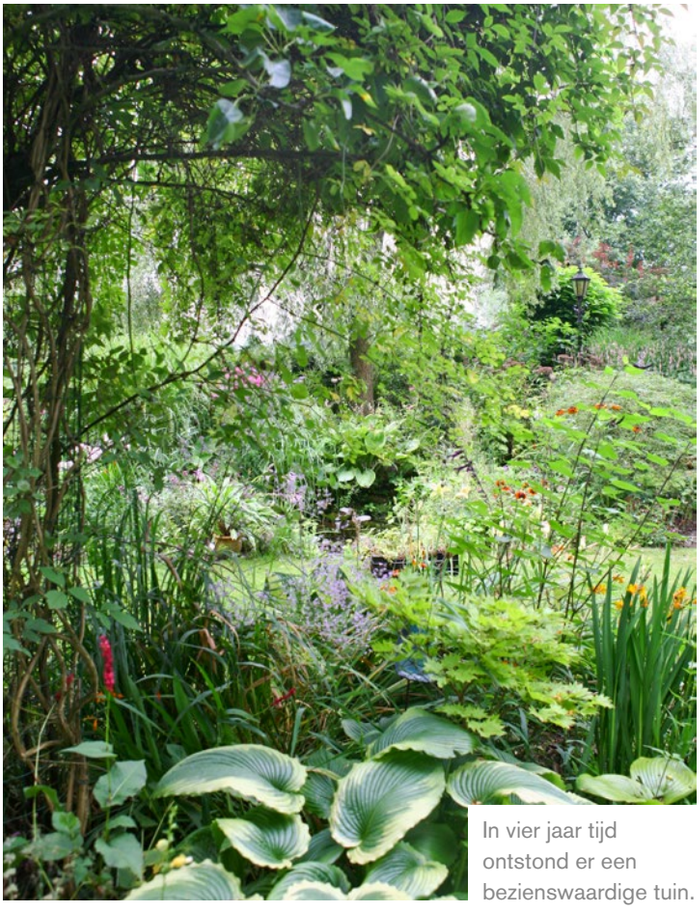
In vier jaar tijd ontstond er een bezienswaardige tuin.

Gerrie verandert de tuin elk jaar en zet er ook nieuwe planten in.

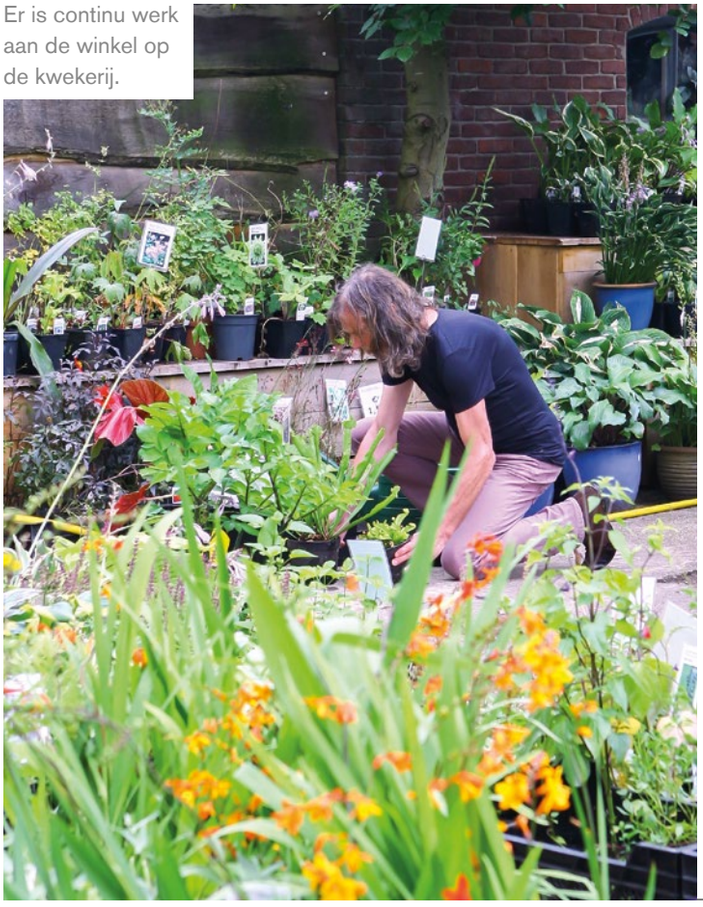

Er is continu werk aan de winkel op de kwekerij.

‘IK HOUD VAN HET SPEL VAN BLADVORMEN EN BLADGROOTTES IN DE SCHADUW, MET EEN BEETJE BLOEI’

GERRIES FAVORIETEN

Foto: Gerrie Veenstra

Begonia luxurians
'De palmbegonia is een buitenbeentje! De lichtgroene, samengestelde bladeren zijn behaard en 15-30 cm lang. Ze komen uit een strak opstaande, rode bladstengel. Vanaf juli verschijnen de geurende bloemen.' **Hoogte**: 100-150 cm; **bloei**: juli-nov. Zon/halfschaduw/schaduw.

***Brunnera macrophylla* 'Alexander's Great'**
'Met deze relatief onbekende *Brunnera* creëer je diversiteit in bladkleuren. Op een wat donkere plek lijkt het grote, zilver-groen geaderde blad iets lichtgevend. Staat graag in humusrijke, niet te droge maar wel voldoende doorlatende grond.' **Hoogte**: 40-50 cm; **bloei**: apr-mei. Halfschaduw.

Foto: Gerrie Veenstra

***Hosta* 'Monkey Business'**
'Recent op de markt en makkelijk toepasbaar, zowel in de zon als in de schaduw. Mooi overhangend, langwerpig blad met brede, gele randen. Prachtig paarse bloemen.'
Hoogte: 40-45 cm; **bloei**: juli. Zon/halfschaduw/schaduw.

***Alstroemeria* INDIAN SUMMER**
'Bloeit enorm lang in een bijzondere kleursamenstelling. Bovendien is deze *Alstroemeria* goed winterhard en een prima snijbloem. Wordt de komende jaren een hit als je het mij vraagt!' **Hoogte**: 80 cm; **bloei**: juni-nov. Zon/halfschaduw.

Coniogramme emeiensis
'Deze bijzondere varen, afkomstig uit Oost-Azië, is zeer de moeite waard. Vooral de tekening van het blad - eigenlijk sporenstreepjes die je door het blad heen ziet - maken hem bijzonder. Geef deze varen een plek in de halfschaduw, uit de koude oostenwind.' **Hoogte**: 100 cm.

***Hosta* 'Praying Hands'**
'De aparte bladeren van deze hosta lijken echt op handen die omhoog reiken. Langzame groeier. Ik vind deze hosta bij uitstek geschikt voor een mooie pot op een prominente plaats. Lila bloemen.' **Hoogte** 40-45 cm; **bloei**: juli-aug. Zon/halfschaduw/schaduw.

Foto: Gerrie Veenstra

***Podophyllum* 'Spotty Dotty'**
'Een niet-alledaagse verschijning. Het prachtig gevlekte blad kan het formaat van een ontbijtbord krijgen. Hangende, wijnrode bloemen. Ook in pot een juweeltje. Doet het goed op een tegen wind en zon beschut plekje in humusrijke, niet te droge grond.' **Hoogte**: 50-70 cm; **bloei** mei-juni. Halfschaduw/schaduw.

Foto: Gerrie Veenstra

***Hosta* 'Ben Vernooij'**
'Prachtige hosta met blauwgroen blad en lila bloemen. Zet 'm niet te licht, dan houdt het blad z'n mooie kleur. Geen snelle groeier, waardoor de plant mooi compact blijft en stevig blad houdt. Het is een sport (mutatie) van 'First Frost'. **Hoogte**: 40 cm; **bloei**: juli. Schaduw/halfschaduw.

Salvia confertiflora
'Een salvia is onmisbaar in de tuin, vind ik. Als in juli de oranje bloempjes aan de lange roestbruine bloemstelen verschijnen, kun je ernaar blijven kijken. Bloeit door tot aan de vorst. Overwinteren als kuipplant.' **Hoogte**: tot 150 cm; **bloei**: juli-nov. Zon.

***Mahonia eurybracteata* 'Soft Caress'**
'Ik kweek ook een aantal heesters, waaronder enkele mahonia's. 'Soft Caress' is de enige aaibare *Mahonia*; hij prikt niet. En hij bloeit iets eerder dan soortgenoten en heeft groengele bloemen. Hij is wat gevoelig voor kou, dus zet hem op een beschutte plaats. In pot een sprookje!' **Hoogte**: 100 cm; **bloei**: nov. Halfschaduw. ✻

ZELF KIJKEN

De Botterhutte, Nijmansedijk 22A, Halle. Vanaf maart tot en met 10 oktober kunnen er planten aan huis worden gekocht (op maandag en vrijdag, van 11-18 u), andere dagen op afspraak. Meer info over tuinbezoek en webshop: zie *www.debotterhutte.nl*.